

Danse- og musikhistorier 6

Georg Berthelsen balletdanser og danselærer - 2

Af Ole Skov

I Reykjavik på Island var der et skuespilselskab med blandt andre Stephania Gudmundsdóttir (1876-1926). Hun var i København i 1906-07 for at studere og læse hos skuespiller Peter Jerndorff (1842-1926). Hun skulle lære rollen som Nora i Henrik Ibsens 'Et Dukkehjem' og skulle derfor lære at danse 'Tarantel', som danses i sidste akt ved et selskab.

Nora danser Tarantel. Betty Hennings i 1879 på Det Kgl. Teater.

Hun blev så interesseret i selskabsdans, at hun hele vinteren deltog i Georg Berthelsens dansekurser og overværede nogle af børnekurserne. Hun havde selv børn og var interesseret i, at Berthelsen kom til Reykjavik og holde kursus i sommeren 1907.

De væsentligste kilder:

Georg Berthelsens erindringer, i privat eje hos oldebarnet Søren Møllerhøj Breyen.
Aviser fra perioden, Landsbókasafn Íslands, Reykjavík.
'Íslandsfærden', Sverre Poulsen og Holger Rosenberg, Gyldendal, København 1907.

Stephania Gudmundsdóttir i 1906.

Samme sommer skulle Kong Frederik d. 8. sammen med en delegation fra rigsdagen på rejse til Færøerne og Island. I Reykjavik skulle der afholdes store festligheder, som skulle afsluttes med et kongebal. Deltagerne i ballet skulle lære at danse, så det passede fint med Georg Berthelsens rejse. Den foregik med S/S Sterling og varede ca. 10 dage. Vejret var til tider hårdt, og de fleste blev søsyge men ikke Berthelsen.

S/S Sterling på ruten København-Island i 1907.

Da Reykjavik ikke havde kajplads, blev man roet ind i mindre både. Berthelsen blev modtaget af fru Stephania, der havde sørget for pensionat. Det var godt, da alt var optaget på grund af kongebesøget.

Efter at være installeret gik han straks i gang med forberedelserne til undervisningen – leje af sal og en dame til at spille. Der var averteret i forvejen, og indtegningen foregik hos boghandler Sigfus Eymundsson. Der kom ikke mange ud fra annoncerne, men det rygtedes hurtigt, at han var i byen, og så kom der gang i det. Han måtte undervise hver dag fra kl. 11 til 23 med undtagelse af spisepauserne. Der var 3 hold børn i forskellige aldre, et ungdoms-hold, et hold for ægtepar og et hold med dem, der skulle deltage i den Française, som kongen og prins Harald skulle være med i.

Bladet 'Ísafold' d. 25.5.1907.

De mange elever gjorde, at der blev råd til at telegrafere penge til Berthelsens kone og bede hende tage med det næste skib. Hun sejlede også med S/S Sterling, mens S/S la Cour samtidig sejlede med journalister og S/S Birma med kongefølget.

Alle var begejstrede for kurserne, da der ikke tidligere havde været sådan undervisning i Reykjavik. En dag fik Georg Berthelsen besøg af komiteen, der skulle arrangere kongeballet. De bad ham om at tage sig af ledelsen af ballet og styre en Cotillon. Som rekvisit foreslog han en kopi af en gammel islandsk snekke (vikingeskib) for fulde sejl. Dette blev vedtaget, og billedskæreren gik i gang. Der skulle ligge blomster på dækket til damerne, og buketterne skulle sættes sammen med en sølvnål og en broche. På sejlet skulle der sidde en slipsenål til herrerne, det islandske våben samt en falk i sølv og blå emalje.

Inden den festlige dag var der afdansningsbal for alle eleverne som en slags generalprøve på kongeballet.

Den 29. juli ankom skibene. Journalister og turister begyndte en vandring op til byens hoteller og pensionater. De kunne ikke komme ind på 'Hotel Reykjavik', der var lejet ud til Rigsdagens medlemmer. Turen gik derefter til 'Afholdshotellet', hvor et par 'rangspersoner' kunne få logi på pulterkammeret, og endelig hjemsøgte alle byens pensionater med balletdanser Berthelsen i spidsen, da han jo nu kendte byen. Dagen efter gik kongen i land, og der var en stor folkefest med flag og dekorationer. Kongen kom i land med en chalup fra S/S Birma, som lå på reden. Det skete med planlagt præcision kl. 09.00. Kongen skulle bo på Latinskolen, som herefter blev kaldt kongeslottet.

Den 1. august skulle der være folkefest på Tingvallasletten ca. 50 km fra Reykjavik. Et optog med omkring 200 ryttere og mange hestevogne drog af sted, og Berthelsen med dem. Der var forskellige forlystelser og underholdning blandt andet brydning, og den store procession fortsatte ind i landet for at se Geysir. Georg Berthelsen kunne desværre ikke være med til det videre forløb. Han skulle sammen med mange andre hjem til Reykjavik og forberede det store kongebal og afslutningsfestlighederne.

Da kongen og prins Harald ankom til det store bal i kommuneskolen, var festsalen fyldt med kvinder i islandske nationaldragter, og herrerne var i galla-

uniform eller kjole og hvidt. Ballet blev åbnet af kongen med amtmandens frue. Prins Harald dansede med minister Hafsteins kone, og straks efter fulgte både danskere og islændinge dem ud på dansegulvet. Der var så mange på gulvet, at man næsten ikke kunne røre sig, og ballet truede med at gå i stå. 'Men da tog balletdanser Berthelsen affære og styrede begivenhederne'. Alle morede sig, og ballet blev en succes. Kl. 23.30 samledes danserne til en stor Polonæse, og dansen fortsatte til den lyse morgen.

Islandsk kvinde i nationaldrakt 1905-10.

Som afslutning på kong Frederik d. 8's Islandsrejse var der middag med bal ombord på S/S Birma. Kongen bød personligt alle velkommen ombord, og efter spisningen bad han Georg Berthelsen om at arrangere en Française. I 'Islandsfærden' skriver Svenn Poulsen: 'Bal ombord! Intet andet slags bal kan sammenlignes med det! Der er en egen charme derover, en egen klang over musikken, et eget liv over dansen, en beruselse, som ikke kan defineres, som bare er der, og som griber alle under ækvator eller polarkredsen. Lige meget, bal ombord er noget for sig selv. Men sorte kjoler og høje hatte tager sig ikke ud ved et bal på et skibsdæk.

Uniformer og kostumer skal der til. Og ballet på 'Birma' den sidste nat i Reykjavik fik derfor netop den rette glans, fordi de ranke islandske damer mødte i deres skønne højtidsdragter med det stolte hovedtøj, der ligner en svanehals og slørene, der ligner Jøklernes jomfruelige snetinder ned over det udslåede hår og skuldrene, i den hvide eller sorte folderige kjole, sammenholdt af spænder med katolske motiver og lange gyldne bæltter, der er gået i arv fra slægt til slægt'.

Kl. 21 var dansen i fuldt gang i de lange sidegange på øverste dæk og på agterdækket, der var omdannet til en stor lukket spisesalon. Aftenen afsluttedes med et fyrværkeri fra de 8 skibe, der var med i skibskortegen.

Næste morgen var der tomt i Reykjavik, de fleste skibe var sejlet nordover rundt om Island mod Danmark. S/S Birma med kongen ombord sejlede først til Norge, mens S/S Sterling med Georg Berthelsen og hans kone Dagmar sejlede direkte hjem og ankom til København d. 20. august 1907. Hans tur til Island havde varet over 2 måneder, og selv om det var en lang tur, tog han sommeren efter igen til Island i et par måneder for at følge op på sine dansekurser.

En Sagtevals på 'Sterling' under Hjemturen. (Fot. af Vollmond).

I årene efter havde Georg Berthelsen kontakt med apoteker Lund i Reykjavik. Denne skrev, at man holdt dansene ved lige ved små baller.